

1. Шматько Н.М. Структура та складові механізми організаційного розвитку підприємства / Н.М. Шматько // Актуальні проблеми економіки. Науковий економічний журнал. 2019. - № 1(211). - С. 64-71.

2. Шматько Н.М. Підходи до стратегічного управління випереджаючим інноваційним розвитком промислових підприємств / Н.М. Шматько, М.С. Пантелєєв, М.В. Кармінська-Белоброва // Управління стратегіями випереджаючого інноваційного розвитку : монографія / ред. Н.С. Ілляшенко. – Суми : Триторія, 2020. – Розд. 4.1. – С. 224-242.

ВПЛИВ ЛІДЕРСТВА НА ОРГАНІЗАЦІЮ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ

О.В. Міннікова, студентка

М.В. Кармінська-Белоброва, к. н. з держ. упр., доцентка

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

З початку ХХІ століття світ зіткнувся з низкою масштабних соціально-економічних криз. Серед найбільш значущих — Світова фінансова криза 2007-2008 років, європейська криза біженців 2015-2016 років, пандемія COVID-19 2020-2021 років та триваюча російсько-українська війна. Кожна з цих подій, як безпосередньо, так і опосередковано, вплинула на функціонування організацій по всьому світу. У таких складних умовах компаніям необхідно не тільки оперативно вирішити проблеми, а й забезпечити стійкий розвиток в довгостроковій перспективі.

За таких обставин ефективне лідерство набуває критичної важливості, адже саме воно здатне об'єднати команду та спрямувати організацію на стратегічний напрям розвитку. Метою даної роботи є аналіз впливу різних стилів лідерства на стійкість та адаптацію організації під час криз.

Сучасні теорії пропонують широкий спектр класифікацій стилів лідерства. З огляду на це варто зосередити увагу на найбільш поширених з них: автократичному, демократичному та ліберальному.

Характерною рисою автократичного лідера є централізація прийняття рішень на основі власних суджень щодо оптимальних дій. Такий лідер вимагає від команди беззаперечного виконання завдань і суворого дотримання визначених ним правил. Це досягається шляхом концентрації влади та посиленого контролю на всіх рівнях управління.

Протилежним до автократичного стилю є демократичний, де лідер відзначається відкритістю до колективного прийняття рішень. Ключовою особливістю цього підходу є активне залучення кожного члена команди до обміну думками та пропозиціями. Така модель взаємодії досягається через прозору та чесну комунікацію, що сприяє формуванню довіри та взаємоповаги всередині організації.

Ліберальний стиль лідерства, в свою чергу, уособлює ідею автономії та самоуправління команди. У цьому підході лідер займає пасивну позицію, переважно делегуючи ключові завдання. Він усвідомлює, що постійне втручання може негативно вплинути на діяльність його команди. Цей стиль формується через встановлення довіри з боку лідера та надання команді свободи в ухваленні рішень.

Кожен із описаних стилів лідерства має свої особливі характеристики. Розглянемо приклади успішної адаптації керівників до змін завдяки лідерським здібностям.

Владислав Чечоткін – український підприємець, засновник та керівник компанії Rozetka, який під час повномасштабного вторгнення в Україну проявив автократичний стиль лідерства. З першого дня війни виторг компанії знизився з 4 мільярдів гривень до 23 мільйонів [1]. Компанія опинилася на межі краху, що змусило Владислава ухвалити важкі, але критично важливі рішення.

Владислав Чечоткін оперативно повідомив працівників про критичний стан компанії, ініціював скорочення заробітних плат і звільнення половини штату. Окрім цього, було прийнято ключові рішення щодо зменшення горизонту планування та скорочення інвестицій. Сьогодні компанія продовжує свою діяльність, збільшуючи вартість бізнесу, яка вже перевищила довоєнні показники [2].

Цей приклад демонструє, що автократичне лідерство, завдяки рішучим та скоординованим діям, дозволило Rozetka не лише уникнути банкрутства, але й продовжити свій розвиток під час війни.

Рід Гастінгс – американський підприємець, засновник і CEO компанії Netflix, є показовим зразком демократичного лідерства. Світова фінансова кризи, яка охопила більшість країн і призвела до обвалу банків, залишивши мільйони людей без житла, роботи та заощаджень. Компанія Netflix також стикнулася з проблемою зменшення кількості передплатників, що в свою чергу призвело до значних втрат та падіння ціни на акції.

У цих умовах Рід Гастінгс прийняв неординарне та ризиковане рішення, інвестувавши значні кошти у розробку потокового сервісу. Проте він зіткнувся з опором до змін не лише з боку споживачів, які звикли до старої

моделі, але й з боку співробітників. З метою подолання цих труднощів Гастінгс регулярно та прозоро інформував команду про фінансові результати та прогнози, активно залучаючи колег до прийняття рішень. Крім того, заохочувалися інноваційні підходи та експерименти, що сприяли розширенню онлайн-бібліотеки та покращенню користувацького досвіду [3].

Цей стратегічний крок не лише сприяв виходу Netflix з кризи, але й закріпив за компанією статус лідера в індустрії розваг. Успішна реалізація цих ініціатив акцентує, що демократичне лідерство, завдяки своїй співпраці, інноваційності та стратегічному мисленню, здатне забезпечити організації процвітання навіть в кризових умовах.

Уоррен Баффет – американський підприємець, засновник і виконавчий директором компанії Berkshire Hathaway, який широко відомий своїм ліберальним стилем лідерства. Пандемія COVID-19 стала черговим викликом для керівників всього світу, і Баффет не став винятком.

Під час розгортання пандемії чистий збиток Berkshire у першому кварталі склав 49,75 мільярда доларів. В ситуації, що склалася Баффет звернув увагу своїх співробітників на важливість інвестування в компанії з сильними фінансовими показниками та конкурентними перевагами. Він надав їм повну автономію в ухваленні подальших рішень, що сприяло створенню диверсифікованого портфелю активів у різних секторах економіки [4]. Таке рішення пом'якшило негативний вплив пандемії, і вже в першому кварталі 2021 року компанія Berkshire Hathaway знову стала прибутковою, зафіксувавши прибуток у 11,7 мільярда доларів [5].

Відповідно до прикладу ліберального лідерства, довіра до колег-професіоналів і автономія у прийнятті рішень може суттєво підвищити залученість до досягнення спільних цілей, слугуючи гарантією в подоланні несподіваних криз.

Таким чином, проаналізувавши приклади цих лідерів, можна дійти висновку, що не існує єдиного правильного стилю лідерства. В умовах соціально-економічної кризи різні стилі лідерства мають свої переваги. Автократичне лідерство забезпечує швидкі та зосереджені дії, демократичне – інноваційність і співпрацю в прийнятті рішень, тоді як ліберальне – автономію, креативність і залученість, що є важливим чинником в подоланні труднощів.

Проте слід пам'ятати, що ефективність кожного з цих стилів залежить від сформованої команди, виду підприємницької діяльності та контексту навколишнього середовища. Виходячи з цього, лідеру важливо

усвідомлювати, коли і як використовувати кожен із цих підходів або їх комбінацію.

Список використаних джерел

1. Шаповал К. «Пощастило, що ракети не прилетіли до нас». Як Rozetka лавірує між клієнтським попитом, ракетами та тиском держави. Інтерв'ю зі Владиславом Чечоткіним [Електронний ресурс] / К. Шаповал, В. Федорчук // Forbes. – 2022. – Режим доступу : <https://forbes.ua/company/poshchastilo-shcho-raketi-ne-prileteli-do-nas-yak-rozetka-lavirue-mizh-klientskim-popitom-raketami-ta-tiskom-derzhavi-intervyu-zi-vladislavom-chechotkinim-13122022-10433>.

2. Балашова Л. «Ми були у найгіршій формі». Співзасновник Rozetka про роботу під час війни [Електронний ресурс] / Люба Балашова // NV Бізнес. – 2022. – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/consmarket/rozetka-pid-chas-viyini-vtrabila-chastinu-partneriv-i-skorotila-shtat-novini-ukrajini-50247797.html>.

3. What role does leadership play in driving effective change within teams? [Електронний ресурс] // Vorecol Editorial Team. – 2024. – Режим доступу: <https://vorecol.com/blogs/blog-what-role-does-leadership-play-in-driving-effective-change-within-teams-151733#3.-building-trust-and-credibility:-the-foundation-of-effective-leadership-->.

4. Warren Buffett's Leadership Style & Insights in Times of Crisis [Електронний ресурс] // Pressfarm. – 2024. – Режим доступу: <https://press.farm/warren-buffetts-leadership-style-and-insights/>.

5. Platt E. Berkshire Hathaway swings to \$11.7bn profit in first quarter [Електронний ресурс] / Eric Platt // The Financial Times. – 2021. – Режим доступу: <https://www.ft.com/content/33bbf579-20c2-40e4-aec6-4ce76161e18f>.

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ

В.М. Черняк, студентка 3 курсу, групи БЕМ-722

М.В. Кармінська-Белоброва, к. н. з держ. упр., доцентка

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків